

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת ויקהל (שקלים) תשפ"ב לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ר"פ

לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שימושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי כז-יח) נוצר תאנה יאכל פריה (תנחומא יא) ע"כ. ויש להבין וכי בשביל שהיה יהושע שמש נאמן למשה, לסדר לו כל צרכיו, בשביל זה נעשה מוכשר וראוי להוריש גדולתו ולהיות מנהיג ישראל.

ובפשוטו נראה, כי הכתוב משבח את משה, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו (שמות לג-א). והכפיל הדברים בסיומה של תורה, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים (דברים לד-י), וברש"י שהיה לבו גס בו, ומדבר אליו בכל עת שרוצה ע"ש. ונכלל בזה עוד, דאיתא בגמרא (עירובין יג:) אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי, דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה [כשלמדתי לפניו ישבתי בשורה של אחריו], ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, דכתיב (ישעיה לג-ב) והיו עיניך רואות את מוריך ע"כ. הרי לנו גודל הסגולה להשגת התורה במה שרואה פני רבו בעת לימודו (ועיין במגדים חרשים שם).

ומבואר מזה, דכאשר רבי מאיר היה לומד עם תלמידיו, היו מקיפין אותו מכל צדדיו, ויש שלא ראו אותו כלל רק שמעו קולו, ויש שראו על כל פנים אחוריו, ויש שראו גם פניו. ורבינו הקדוש ראה אחוריו, ולכן מחדדנא טפי מאלו שלא ראו אותו כלל אלא שמעו קולו, והתאונן שלא ראה גם פניו שאז היה מחודד טפי. נויש בזה הערה לאלו ששומעין דברי תורה ומוסר ותוכחה רק מכלי שמשמיע קול הרב, ואין מטריחין עצמם לבוא לשמוע, ולראות על כל פנים מאחוריה, וכל שכן כאשר יוכל לקיים והיו עיניך רואות את מוריך. ואם כן משה רבינו אשר לימדו ה' פנים אל פנים, שלא זכה לזה ילוד אשה, על כן לא קם נביא עוד בישראל כמשה, ונתן הכתוב הטעם 'אשר ידעו ה' פנים אל פנים', ועל כן קיבל יותר מכל האדם אשר על פני האדמה.

וכמו כן היה בעת שלימד משה תורה לששים רבוא ישראל, לא כולם זכו לראות אז משה מאחוריה וכל שכן פניו, ולכן לא היה גם חידודם שוה, לא כן היה ביהושע משרת משה, הוא למד ממשה רבינו פנים בפנים יותר מכל אנשי דורו, וכל מה שלימד משה לו ולאחרים היה יהושע

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתן לה' (לה-א). ובאור החיים הק' דקדק, הלא שבת היא שביטה מעשייה, ולמה אמר לעשות אותם. וגם למה חזר לצוות להם מצות שבת, אחר שכבר נצטוו על זה מכבר. ואם כדי לומר להם שאין מלאכת המשכן דוחה שבת, הוי ליה למשה לומר פרשת שבת אחר ציווי המשכן, וכמו בדיבור ה' למשה, שצוה על השבת אחר ציווי המשכן מטעם זה (רש"י לא-ג).

גם להבין מה שמצות שבת מיוחדת בקדושתה, וקדשתו מכל הזמנים, הלא כל המצות קדושות הן, וכמו שמברכין אשר קדשנו במצותיו, ובמה יצתה קדושת שבת יותר מכל המצות, עד שאמרו עליה שהיא אחד מששים בעולם הבא (ברכות נז). וגם הפשוט שבישראל מרגיש בשבת קדושה יתירה לפי ערכו. – גם מה דאיתא בטור (אורח סימן רסו) דאין חותמין בשבת בערבית בברכת השכיבנו, שומר עמו ישראל לעד, כדאיתא במדרש (וזה"ק ח"א מח). שבשבת אין צריכין שמירה שהשבת שומר ע"ש. ובפרישה (סק"ג) דמכל מקום אומרים שיר של פגעים בלילה, מה שאין נוהגין לאמרו בלילי פסח הראשון מפני שהוא ליל שימורים, דקיימא לן דשמירה זו מפני האויבים, ולא מפני המזיקין דשכיחי בליל שבת במזל שבתאי (פסחים קיב:) ע"כ. ויש להבין במה יש בשבת כח מיוחדת לשמירה מהאויבים, ואם משום קדושתה, תהא שימורים גם מהמזיקין.

עוד צריך ביאור בנוסח התפלה בשחרית, ישמח משה במתנת חלקו וכו', ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת, וכן כתוב בתורתך ושמרו בני ישראל את השבת וכו', למה הוצרך להביא הכתובים של ושמרו, ולא המשיך במה שהתחיל בהלוחות שכתוב בהם שמירת שבת, ולהביא הכתוב שם, זכור את יום השבת לקדשו וכו'.

*

ונראה בהקדם לבאר מה שמצינו במשה רבינו, שקודם פטירתו ביקש מה, 'יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם, ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה (במדבר כז-טו). וברש"י כיון ששמע משה שאמר

סמוך לרבו, והיו עיניו רואות את מוריך יותר מכל אדם, על כן קדושת התורה היתה נדבקת בו יותר מחבריו, ומחדדנא טפי, ועל כן שימושו מכשירו להיות רועה נאמן לישראל.

*

א יש לומר עוד, בהקדם מה שסיפרו לנו חז"ל (תמורה טו). אמר רב יהודה אמר רב בשעה שנפטר משה רבינו לָגן עדן, אמר לו ליהושע שאל ממני כל ספיקות שיש לך. אמר לו, רבי כלום הנחתך שעה אחת והלכתי למקום אחר, לא כך כתבת בי (שמות לג-יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מיד תשש כחו של יהושע ונשתכחו ממנו [מיהושע] שלש מאות הלכות, ונולדו לו שבע מאות ספיקות [בעון שגרם להחליש דעתו של משה, שנצטער משה על יהושע בעצמו שהיה גדול כמותו], ועמדו כל ישראל להרגו [עד שיאמר להם]. אמר לו הקב"ה לומר לך אי אפשר, לך וטורדן במלחמה, שנאמר (יהושע א-א) ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' וגו' ע"כ. ויש במאמר זה כמה דברים פלואים.

א למה הוצרך יהושע להביא לו מקרא שמשוה כתב עליו לא ימיש מתוך האהל, הא זה היה מציאות מוחשית יום יום בין משה עם יהושע, ולמה צריכין לזה הוכחה מהכתוב.

ב מהו תשובת יהושע כלום הנחתך שעה אחת, הלא מעשים בכל יום שאדם לומד מרבו, והשכחה גוברת, ושוכח לגמרי או למחצה ולשליש ולרביע, ויש לו ספיקות, ואם כן מה בכך שלא מש מאהלו של משה, אכתי יתכן שיתעורר אצלו ספיקות.

ג מה היה חלישות הדעת של משה, שיהושע גדול כמותו, הלא כאשר באו לומר למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה, אמר משה המקנא אתה לי, ומי יתן כל עם ה' נביאים (במדבר יא-כט). ואמרו חז"ל (סנהדרין קה:) בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו וכו', דכתיב (שם כז-כג) ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו [אף על גב דהקב"ה לא אמר ליה אלא וסמכת את ירך עליו חדא, אזיל איהו וסמך תרתין] ע"כ.

ד יש להבין מה שאמר ה' ליהושע, לומר לך אי אפשר, לך וטורדן במלחמה ע"כ. הן אמת כי תורה לא בשמים היא (דברים ל-ב), ואין פוסקין להלכה למטה ממה שמגלים מן השמים, אבל כאן הרי יהושע ידע הכל, אלא שניטל ממנו זכרונו ושכח, ואין צריכין אלא להחזיר לו הזכרון, ולסלק ממנו השכחה, ואין זה בכלל תורה לא בשמים היא.

ה גם מהו הענין שרצו להורגו, וניתן לו עצה לטורדן במלחמה, וכי אז לא יחושו עוד לשכחת התורה, אתמהא.

*

ונראה דהא דאמר יהושע למשה, לא כך כתבת בי ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, הכוונה היא, כי יהושע אמר לו כלום הנחתך שעה אחת, ובלשון הגמרא פירושו רגע אחת (עיין תרגום (במדבר יז-) ואכלה אותם כרגע, כשעה). ואיך יתכן זאת במציאות. והן אמת כי לא הוצרך לעזוב את האהל לנקבים, כי הזמן היה לחם אבירים (תהלים עח-כה), שנבלע ברמ"ח אברים (יומא עה:), אמנם הלא יהושע היה לו אשה ובנים, בני לא הוו ליה בנתן הוו ליה (מגילה יד:), ויהושע היה משבט אפרים, ואין

מקומו באהלו של משה שהיה במחנה לוי, אלא איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (במדבר ב-ב). ואם כי נשא את רחב הזונה, שזאת היתה אחר שיצאו כבר מהמדבר ונכנסו לארץ (מגילה שם), מכל מקום בודאי נשא אשה גם מקודם, שהרי יהושע בכניסתו לארץ היה כבר בן פ"ב שנה, שהנהיג את ישראל כ"ח שנה (סדר עולם יב), ובמותו היה בן מאה ועשר שנים (יהושע כד-כט), ובודאי קיים מצות פריה ורביה. ולא נתמנה למנהיג ישראל בהיותו פנוי. וגם הלא יהושע היה בין המרגלים (שם יג-טז), וכתוב וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום (שם יג-כה), ואיך אומר שלא הניח רבו גם שעה אחת. וגם הלא אמרו חז"ל (יומא עה:) דלאחר שסרחו [שנתלוננו על כך שאמרו בלחם הקלוקל (שם כא-ה)], לא היה נבלע עוד במעיהם, ואני מטריח אותם שלש פרסאות, ללכת חוץ למחנה לנקביהם ע"ש. וגם יש לדון אי הוצרכו להטיל מים במדבר, והיינו אי גם בארה של מרים היתה לה מעלה זו שהיה נבלע בגופן. ועיין בזה במגדים חדשים (פ' תצא כג-ג).

ונראה דאיתא בגמרא (בבא בתרא ה:) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב-ג), אלו מלמדי תינוקות [מצדיקי רבים הן שמלמדין ומחנכין אותן בדרך טובה]. כגון מאן, אמר רב כגון רב שמואל בר שילת. דרב אשכחיה לרב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתא, אמר ליה שבקתיה להימנותך [שהיית רגיל ללמדם באמונה וללמד ולישב על גבם תמיד], אמר ליה הא תליטר שנין דלא חזיא לי והשתא נמי דעתאי עלויהו [לתינוקות] ע"כ. הרי לנו כי מי שאינו מסיח דעת מהמקום שיצא נחשב כאילו היה יושב עמהם, כי מקומו של האדם היא במקום מחשבתו. וכעין שאמרו חז"ל (פסחים נא.) דבדעתו לחזור נחשב עדיין כבני העיר ע"ש. ויהושע לא הסיח דעתו מרבו גם לרגע, ועל כן שפיר אמר לו כלום הנחתך לשעה. אמנם מי יאמר דבזה שאינו מסיח דעת נחשב כאילו עדיין עמו, על זה אמר יהושע, הלא אתה כתבת כן בהדיא ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, הרי דזה מקרי שלא מש מהאהל.

*

והנה משה רבינו היה לו חלישות הדעת מדיבורו של יהושע, וביאורו נראה כי בתשובה זו של יהושע למשה, שאין לו שום ספיקות ויודע הכל מה שרבו יודע, היה בזה פליטת פה של יהורא והתנשאות, ובפרט כנגד רבו. ואם כי ענותנותו של יהושע היתה גדולה (תרגום יונתן במדבר יג-טז), מכל מקום באמירה זו נכשל בדיבור שנראה כיהורא. ועל זה חלשה דעתו של משה, איך יתכן לתלמידו שלא מש מאהלו, וראה התנהגות רבו תמיד, אשר האיש משה עניו מאד מכל האדם, ואיך יתכן שיצא פליטת פה כזה ממנו.

ומצינו בגמרא (בבא בתרא טו.) כי השמונה פסוקים האחרונים שבתורה, מוימת שם משה עבד ה' וגו' (דברים לד-ה), הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע ע"ש. ונראה כי משה לא היה בוכה ויורד דמעות על כתיבתו וימת שם משה, הלא ידע כבר שנחתם גור דינו, ונסתמו ממנו מעיינות החכמה, ואמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (שם לא-ד), וברש"י היום מלאו ימי ושנותי, ביום זה נולדתי וביום זה אמות (ראש השנה יא.), ולא אמרם בדמע. ומה גם כי משה לא מת ועדיין עומד ומשמש (סוטה יג:). ומשה עבד ה' מקבל דינו של ה' בשמחה, הן לחיים והן למות, ולא בכה בשביל כתיבתו וימת שם משה, אלא כותב בדמע על מה

הראשונות, לא כן משה ידעו ה' פנים אל פנים, ומסר לידו לוחות הראשונות וסגולתן.

והנה כאשר עלה משה לההר לקבל הלוחות, כתיב (שמות כד-יג) ויקם משה ויהושע משרתו, ויעל משה אל הר האלקים. וברש"י לא ידעתי מה טיבו של יהושע כאן. ואומר אני, שהיה התלמיד מלוה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר, שאינו רשאי לילך משם והלאה, ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלקים, ויהושע נטה שם אהלו ונתעכב שם כל ארבעים יום, שכן מצינו, כשירד משה (שם לב-יז) וישמע יהושע את קול העם ברעה, למדנו שלא היה יהושע עמהם ע"כ. ואם כן כאשר ירד משה מן ההר עם הלוחות הראשונות בידו, ויהושע היה עומד שם לשמש את רבו, זכה גם יהושע לראות וללמוד מהלוחות הראשונות קודם שנשברו. ולא עוד אלא שיהושע החזיק ידיו של משה ברדתו מן ההר עם הלוחות, ויתכן גם שלקח יהושע הלוחות מידו של משה לנשואם עד שהגיעו להמחנה, כראוי לתלמיד נאמן המשמש את רבו, ועל כל פנים סייע לו בדרכו. על כן גם ליהושע הגיע מעלתו של לוחות הראשונות, וממילא לא היה שולט גם על יהושע שכחת התורה, ודברי תורה היו חרותים על לבו מהשתכח עולמית. [ונתעוררתי שזהו שאמר עליו הכתוב (דברים לד-ט) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה, כי סמך משה את ידיו עליו, הכוונה שבעת רדתו מן ההר עם הלוחות הראשונות סמך משה את ידיו על יהושע, ובוזה נשפע לו שפע לוחות הראשונות, והיה מלא רוח חכמה].

ובזה יתבאר מה שאמר הכתוב (שמות לג-א) ומשרתו יהושע בן נון 'נער' לא ימיש מתוך האהל. ולכאורה לפי החשבון היה אז כבר יותר מבן ארבעים שנה, ולמה קראו בתואר 'נער' (עיין רש"י דברי הימים א כב-ה). אמנם מבואר בגמרא (שבת כא:) דגירסא דינקותא מתקיימת, וכדאיתא במשנה (אבות ד-ב) הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על נייר חדש, וברש"י דהלומד בילדותו אינו שוכח לעולם ע"כ. ולמדריגה זו זכה יהושע כל ימיו מהלוחות הראשונות שהיו בידו של משה ברדתו מן ההר, שתורתו לא משתכחת. ועל כן אמר ומשרתו יהושע בן נון 'נער', שנשאר תמיד בלימודו כנער שתורתו לא משתכחת, ואמר בטעמו, כי 'לא ימיש מתוך האהל', ועל כן קיבל תורתו מהארת הלוחות הראשונות.

ולפי זה היו משה ויהושע מיוחדים מכל עם ישראל שהיה להן הארת הלוחות הראשונות, שאין בהם שכחת התורה, ואין אומה ולשון שולטת עליהם. [ובזה מדוייק לשון המשנה (אבות א-א) משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וכו'. ולא אמר ויהושע 'מסרה' לזקנים, כי משה קבל תורה מסיני, כפי מה שנכתבו הלוחות הראשונות, וכמבואר במדרש (שהש"ר א-יג) דבמתן תורה בסיני, הדיבור יוצא מפי הקב"ה ונחקק בהלוחות ע"ש. ומשה קיבל תורה מסיני, הלוחות הראשונות שנחקקו בנתנת התורה מסיני, ומסרה ליהושע, תורה זו מסרה ליהושע ברדתו מן ההר, שגם הוא השיג מעלת לוחות הראשונות, אבל תורה זו לא נמסרה לזקנים, כי נשברו מעלת הלוחות הראשונות בחטא העגל, ולא זכו בה אלא משה ויהושע, אלא התורה שבלוחות האחרונות זאת הנחיל אחר כך לזקנים].

והנה יהושע זכה לקבלת לוחות ראשונות בשביל ששימש רבו באמונה, ועמד בהר ארבעים יום ולילה, שלא

שהכריחו ה' שיכתוב הוא עצמו בתורה שבחו, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וגו', זה כאב לו מאד, ועבור זה היה כותב סיום התורה בדמע.

וכיון שציער יהושע בדיבור זה את רבו, שהיה דיבור של יוהרא, פגע בו מדת הדין ושכח מיד והסתפק באלף הלכות, כעונש על דיבורו. ומצינו כיוצא בו על הלל הזקן שענותנותו היתה מופלגת כמאמרם (שבת ל:) לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ע"ש, ועבור זה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו (עירובין יג:), ועם כל זה מצינו שנענש הלל בשכחת התורה עבור דיבור של יוהרא, כדאיתא בגמרא (פסחים טו:) כאשר עלה מבבל והושיבוהו בראש ומינהו נשיא עליהם, התחיל מקנטרן בדברים, אמר להן, מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם, עצלות שהיתה בכם, שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון. ושוב כאשר שאלו אותו שאלה, אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי, שנענש על מה שקינטרן בדברים, ואמרו שם כל המתיייהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, מהלל ע"ש. ומדאי טעמא נענש יהושע עבור דיבור של יוהרא, ומה גם שציער בזה את רבו.

והנה עונש שבא על האדם עבור זלזול וחלישות הדעת של חכם, אין לה תקנה, וכדאיתא במשנה (אבות ב-י) והוי זהיר בגחלתן שלא תכודה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף. ואמרו (שבת קיט:) כל המבזה תלמיד חכם אין לו רפואה למכתו ע"כ. ואמרו (שם קי:) חו"א דרבנן טרקיה דלית ליה אסותא ע"כ. ולכן כאשר נענש יהושע על מה שהחליש דעתו של משה, ששכח מתלמודו, וביקש מה' שיחזיר לו אבידתו, 'אמר לו הקב"ה לומר לך אי אפשר', כי חו"א דרבנן לית ליה אסותא, וההפסד שבא לך על ידי חלישות הדעת של משה, אי אפשר לתקנו ולרפאותו, לך וטורדן במלחמה.

*

אמנם יש לומר בזה עוד, דאיתא בגמרא (עירובין נד.) אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (שמות לב-טז) חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל [חרות משמע חקוק ואינו נמחק לעולם, על ידי הלוחות היתה תורה חקוקה לישראל מהשתכח מהן עולמית]. רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר חרות, אל תיקרי חרות אלא חירות [בשביל הלוחות היו בני ישראל בני חורין] ע"כ. הרי דבלוחות הראשונות היתה תמונה כח שאין בה שכחת התורה, וגם אין אומה ולשון שולטת בהם.

וכבר הערנו בשבוע העל"ט דיתכן לומר, דכיון דנמסר מאת ה' הלוחות הראשונות לידו של משה, היה בזה התעלות עצומה למשה, שנמסר לו מה' מעלת הלוחות הראשונות וסגולתן, שלא שלט בו שכחת התורה, וכח שמירה מכל אומה ולשון, אלא שלא נמסרה זאת שוב לעם ישראל, ששברם משה לעיניהם, שעל ידי חטא העגל אינם ראויין לקבלם באופן זה, וניתן להם לוחות שניות שלא היו בהם סגולות אלו. ולכן הכתוב משבח את משה, 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וגו', ולכל היד החזקה וגו' (דברים לד-י), וברש"י שקבל את התורה בלוחות בידיו. והיינו שמשא קיבל גם את הלוחות הראשונות. 'יהמורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל', שנשאו לבו לשבור הלוחות היה רק לעיני בני ישראל, הם לא זכו לקבל הלוחות

יהא רבו יחידי גם לרגע אחת, ועל כן השיג לחות הראשונות ברדתו מן ההר קודם שנשברו. והוא שאמר ה' למשה, כאשר ביקש יפקוד ה' איש על העדה, כי עלתה במחשבה לפניו שיהושע הוא ראוי לזה ביותר, וכדאי הוא ליטול שכר שימושו שלא מש מהאהל, ואם כן יש לו מעלת וסגולת לחות הראשונות, הן בגודל כחו בתורה שאין שכחת התורה לפניו, והן במעלתו שאין אומה ולשון שולטת בו, ולכן הוא ראוי אשר יוציאם ואשר יביאם, שיביאם מהמלחמה כפי אשר הוציאם מבלי שיפקד מהם איש, וכמו שנאמר במלחמת מדין (במדבר לא-ט) ולא נפקד ממנו איש.

ומעתה מובן שפיר מה שהשיב יהושע, כאשר אמר לו משה שאל ממני כל ספיקות שיש לך, רבי כלום הנחתיך שעה אחת והלכתי למקום אחר, הלא גם בעלותך להר לקבל התורה, שהייתי ארבעים יום אצל ההר עמך, ואם כן זכיתי לקבל התורה מהלחות הראשונות, אשר היו חרות על הלוחות, שאין בה שכחה, ולא נשאר לי שום ספיקות, אשר כל מה שלמדתי עמי אני זוכר כגירסא דינקותא. ומיד תשש כחו של יהושע על דיבור זה, ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות ונולדו לו שבע מאות ספיקות.

והנה כאשר נבחר יהושע למלאות מקומו של משה להכניס את ישראל לארצם, הבינו כל ישראל הסיבה לזה, שזהו מפני שיהושע יש לו הארת לחות הראשונות, ואינו שולט בו שום אומה ולשון, והוא מוכשר למלחמת שבעת העממין, והוא יוכל להוציאם למלחמה ולהביאם בחזרה, באופן שלא נפקד ממנו איש. אמנם כעת כאשר ראו ישראל שניטלה מיהושע הכח של לחות הראשונות, ששלט בו שכחה, אם כן ניטל ממנו גם כן הכח שאין אומה ולשון שולט בו, ויראו לנפשם איך יוכלו לצאת למלחמה עם יהושע, ועמדו כל ישראל להרגו. ועל זה אמר לו הקב"ה, הן אמת שהעונש של חלישות הדעת של משה עליך אין להשיב, ולומר לך אי אפשר, אבל בשאר הדברים עדיין יש לך כח לחות הראשונות, ולך וטורדן במלחמה, ואין לך לחוש לשום דבר, כי לא ישלש שום אומה ולשון עליך.

*

ונחזור לענינינו, דהנה בספר ליקוטי יהודה בפרשתנו, הביא מהחידושי הרי"מ זצ"ל, כי בשעה ששיבר משה את הלוחות, ופרחו האותיות מן הלוחות ולא נשאר אלא שברי לחות, מכל מקום הדיבור של זכור את יום השבת לקדשו נשאר שלם, וזהו שאנו אומרים (בתפלת שבת) ושני לחות אבנים הוריד בידו, היינו שבירת הלוחות, כמו שנאמר (דברים טז) ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם, ועם כל זה נשאר מצות שבת בה, וכתוב בהם שמירת שבת, אפילו לאחר שנשברו ע"כ.

ובמעמדו נראה דאיתא בגמרא (שבת קיח:) כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו שנאמר (ישעיה נב) אשרי אנוש יעשה זאת וגו' שומר שבת מחללו, אל תקרי מחללו אלא מחול לו ע"כ. הרי דשמירת שבת מסלקת עון חטא עבודה זרה, ועל כן גם

כשחטאו ישראל בחטא העגל, לא נפגמה קדושת שבת, ונשארה בשלימותה גם אחר שנשברו הלוחות. ולפי זה מצות שמירת שבת היא המצוה היחידית שנשאר בה כח נצחי מלחות הראשונות, שלא נפגם מחטא העגל, ונשארה חרות על הלוחות, כח נצחי לישראל מהלוחות אשר מעשה אלקים המה.

וכיון דסגולת לחות הראשונות היו שאין אומה ולשון שולטת בישראל, על כן נשאר במצות שבת שמירה מהאויבים, ואין צריכין להתפלל בשבת שומר עמו ישראל לעד. אבל שמירה זו היא רק מאומות העולם, שאין אומה ולשון שולטת בשבת, אבל לא מגינה ממזיקין. נולכן כאשר יריחו היתה סגורה ומסוגרת מפני בני ישראל אין יוצא ואין בא, ביום השביעי (שבת היה רש"י), ויסובו את העיר שבע פעמים, ותפול החומה תחתיה (יהושע ו-א), כי בקדושת שבת נשארה הכח שאין אומה ולשון שולטת בהן. ועל כן אמרו (שבת סח) דהמענג את השבת ניצול משיעבוד גליות ע"ש.

ולכן הגם שבכל מצוה שבתורה יש קדושה עצומה עד אין ערך, מכל מקום בחטא העגל שגרמה שבירת הלוחות, נעשה פגם ומסך המבדיל, שאין הגוף מרגיש בה כל כך. אבל מצות שבת שנשארה מלחות הראשונות שכולה מעשה אלקים המה, קדושתה נצחיית ומורגשת לכל. וזהו שאמרו רש"י לחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת, שגם אחר שהורידם לשברם כתוב עדיין בתוכה שמירת שבת, וראיה לזה כי כן כתוב בתורתך ושמרו בני ישראל את השבת וגו', ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם, נצחי, שאין דבר בעולם שיחליש או יפגם בקדושה זו, שגם בעובד עבודה זרה לא יפגם קדושת השבת, ואדרבה בשמירת שבת מוחלין לו.

והנה פרשה זו של ויקהל משה, נאמרה למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר עם הלוחות השניות, שנשברו כבר לחות הראשונות, ורק מצוה אחת נשארה בידו מלחות הראשונות, מצות שבת, על כן חביבה עליו היה מצוה זו, והקדים ללמד מצוה זאת ופרטיה תחלה לשאר מצות התורה, כי מצוה זו לא נפגם בחטא העגל, אדרבה זהו תיקונה, שאפילו עובד עבודה זרה מוחלין לו. והוא ויאמר אליהם אלה הדברים, רימו להם על חטא העגל, הדיבורים של אלה אלהיך ישראל, אשר צוה ה' לעשות אותם, יכולים לתקן בשמירת שבת (עיין אור החיים הקי), ומצוה זו לא נפגם כלל על ידי החטא ונשארה בשלימותה.

*

ואנו עומדים בשבת שקלים, שבכל שנה משה עומד וזוקף ראשיהן של ישראל שנאמר כי תשא את ראש (תנחומא תשא ג), ואנו עומדים ומצפים על גאולתנו ופדות נפשנו שירים קרן עמו ישראל. ובפרט בזמן כזה, שאמרו חז"ל (ב"ר מב-ד) אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח, תדע שכן, שהרי בימי אברהם, על ידי שנתגרו המלכיות אלו באלו, באה הגאולה לאברהם ע"ש, במהרה דיין בביאת בן דוד בב"א.

הגליון הזה נתגבר על ידי

מוה"ר ר' חיים זארגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יואל משה בינער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' אייזיק מעוניה הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים יודא שפיטץ הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' לוי מיכאל גראס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב
דרשת ז' אדר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א יתקיים איה"ה ביום ד' הבעל"ט בבית מדרשינו אחר תפלת מעריב - מעריב בשעה 8:00				
מוה"ר ר' בנימין ווייסבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' עקיבא זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יעקב קליין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' משה נפתלי טענענבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות	הרה"ג ר' יעקב אהרן אויש שליט"א מניח ישיעור בישבתנו הק" - ישיבה קטנה לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות